

**МАРКАЗИЙ ОСИЁ
ПЕДАГОГИКА ФАНИДА
ЎРНИ БОР ОЛИМ**

**ВЕДУЩИЙ УЧЁНЫЙ В
ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ НАУКЕ
ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ**

Нукус - 2015

Ўзбекистон Республикаси олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги
Бердак номидаги қорақалпоқ давлат университети
Высшее и среднее специальное образование Республики Узбекистан
Каракалпакский государственный университет им. Бердаха
Ўзбекистан Республикасы жоқары ҳам орта арнаўлы билимлендириў
министрлиги
Бердак атындағы Қарақалпақ мәмлөкетлик университети

ВЕДУЩИЙ УЧЁНЫЙ В ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ НАУКЕ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ

(Сборник материалов Международной научно-теоретической
конференции, посвященной юбилею 70-летию
проф. Усербая Алеуова. Нукус. 27-Май, 2015 г.)

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ПЕДАГОГИКА ФАНИДА ЎРНИ БОР ОЛИМ

(Проф. Усербай Алеуовнинг 70 йиллик таваллуддига бағишланган
Халқаро илмий-назарий анжуман материаллари тўплами.
Нукус. 27-Май, 2015 й.)

ОРАЙЛЫҚ АЗИЯ ПЕДАГОГИКА ИЛИМИНДЕ ОРНЫ БАР АЛЫМ

(Проф. Өсербай Әлеуовтын 70 жаска толыў мерекесине
бағишланган Халықаралық илимий-теориялық конференция
материаллары топламы. Нөкис. 27-Май, 2015 ж.)

УДК: 371.48

ББК-74.

Маркээннн Осеэ педагогика фанида ўрни бор олм. Проф. Усербай
Алеуовнинг 70 йиллик таваллудига бағишланган Халқаро Илимий-назарий
аниқуман материаллари тўғриси (Дўкум. 27-Май, 2015 й.) 270 б.
(Конференция тили: қорақатноқ, ўзбек, қозоқ, рус ва инглиз
тилларида)

Топламда Қарақалпақстанға хызмет көрсеткен илим файраткерри, «XXI
эсирдин белгилли алымы» (Лондон-2001), Халық аралық «Алпиче World»
илимлер академиясынын академиги, педагогика илимлеринин доктори,
профессор Эсербай Алеуовнын 70 жасқа толыу мүнәсебегине
бағышланган «Орайық Азия илиминде орны бар алым» атлы Халық-
аралық илимий-теориялық конференция материаллары орын алған.

Макалалардын мазмуны ҳам нәтижелилиги авторлардын
жуўанкершилтигинде.

Конференция материаллары Қарақалпақ мамлекетлик университетинин
илимий-методикалык Кенеси саары менен (№ 5 банинама, 23.04.2015 ж.)
басыўға ушыныс етилген.

Жуўанлы редакторы: Педагогика илимлеринин каттапаты,
доцент П.Абдумуратов

Реколплетив атзаллары:

- М.А.Жуманов – ҚМУ ректоры, баслыгы
- М.Т.Ғаев – ҚМУдын илимий ислери бойынша проректоры, профессор.
- М.Ибрагимов – ҚМУдын оқыу ислери бойынша проректоры, доцент.
- М.Сейттимбетов – ҚМУдын педагогика факультетини деканы, доцент
- Н.Паллүанияза – Мәденият ҳам көркем өнер институтынин қарақалпақстан филиалы директоры, доцент
- Ф.Берданова - ИИИИИдын ұлыўма педагогика ҳам психология кафедрасы баслыгы, доцент
- А.Рекимбетова – ҚМУдын педагогика ҳам психология кафедрасы доценти.
- Т.Өсебаев – ИИИИИ дын педагогика кафедрасы үлкен илимий хызметкер-изленуиниси
- М.З.Айтлыбетов- ҚМУдын педагогика ҳам психология кафедрасы ата оқытуынисы.

Қарақалпақ мамлекетлик университети. 2015-ж.

ОРАЙЫҚ АЗИЯ ПЕДАГОГИКА ИЛИМИНДЕ ОРНЫ БАРАДЫМ

Санид Шермухамедов

*Өзбекстан Республикасы Илимлер Академиясынни академиги, философия
илимлеринин доктори, профессор, Өзбекстан Республикасына хызмет көрсеткен
илим алдраткерри, Бөрүний атындағы жәмийетлик сынлыктын надретини, Халық
орайық философияр жәмийетинин хурметли ағасы, Өзбекстан философия
жәмийетинин баслыгы*

“XXI эсирдин белгилли алымы”, (Лондон, 2001) Қарақалпақстан
республикасына хызмет көрсеткен илим файраткерри, педагогика
илимлеринин доктори, профессор, халық аралық «Алпиче World» илимлер
академиясынын академиги. Эсербай Алеуов Орайық Азия халықлары-
нын өсимги дәуирдеги жәмийетлик-философиялық ҳам педагогикалық ой-
пикерлери тарихын изертлеу менен шуғыллануўшы жетекши
илимлардын бири.

Көлажақ алым 1945-жылы 27-майда Қарақалпақстандағы Кегейли
республиканын хазирги «Дарўаза кум» хожалыгына караслы «Тентек жал»
бойынлары «Әйтеке» ауылында туўыптан. Эжеси Әлеу (Әлеуатдин
мақым) Қатипда улы Хийўа медресесинде талим алған, ауылдын улама
исекатларыннын бири еди. Ол ўақытлары диний сауағалықтықтын аҳмийети
жогалығандан қолхоздағы хәр қыллы жұмысларға башшылық етип жүрген.
Турмыс тәрдиши менен болажақ алымнын шаңарағы 1953-жылыда Хожели
республиканыдағы хазирги «Ақ ағын» хожалығындағы Сарыўитли ауылына
көшпи барды.

Ө.Әлеуов 1963 -жылы Хожелидеги Свердлов атындағы орта
мектепте айрықта бахалар менен пиктерип, сол жылы Нөкисетги
Қарақалпақ мамлекетлик педагогикалык институтыннын тарийх-филология
факультетинин қарақалпақ филологиясы бөлгимине оқыўға киреди.
Студент ўақтынан-ақ болажақ алым әдебият, философия ҳам педагогика
догеректерине, пәндер бойынша студентлер арасында өткерилген
олимпиадаларға белгинди катнасып, республикалық газета ҳам
журналларда макалалар жорылай басыды. Студенттер менен жас
алымлар арасында өткерилген илимий-теориялық конференцияларда
докладлар жасады. Бул хәрекетлер болажақ алымнын илим таруўынан
өсиме орын излеуинин басыланған дәуирлери еди.

Ол бул жоқары оқыу орнын 1967-жылы кәнигелити бойынша терен
билим ийлеу менен тамамлады. Сод эзи басылаушы класста оқыған
Хожели районындағы Нариманов атындағы сегиз жыллык мектепте
оқытуўшы ҳам оқыу ислери бойынша директор орынбасары лаўазымында
жумис басыды. Студенттик дәуиринен-ақ илимге қумар Ө.Әлеуов
бөркулла оз билимин арттыруу мақсестинде жүрди. Илимге қызығытушы
жас жипиттин бул нийети 1970-жылы жүзеге асты. Ол сол жылы
Өзбекстан педагогика илимин изертлеу институтына педагогика

Дене шынлыгыларын хэр тэрелге тэсир етиуи томендеги жагдайларга байланыслы.

Окытуушы хэм окыушынын актив катнаста болууы дене шыныгыуларынын натыйжелигин арттырууга тэсирли тийишди. Бул үйретиу жумасы эки тэрелтин катнавына байланыслы окытууну үйретиуди, окыушы үйрениуди. Соныкытан да үйретегетугын хэм үйрениугын тэреллер актив, сапалы катнасууга тийиш. Себеби хэр килдин спорт шыныгыуын үйрениу окыушынын кызыгыушылыгына хэм окытуушынын кызыгыушылыгына хэм окытуушынын саяуалылыгынын, тынбай үйретиуине байланыслы.

Дене шыныгыуларынын ыызамлыктарын илимий жақтан билгенине байланыслы. Каншелли дене шыныгыулардын дүзлиси тууры дүзлиги болса педагогикалык ұазыйтаны соншелли пайдалы шешиу мүмкин.

Дене шыныгыуларын пайдалануу ушын методикалык жагдайын дурыс пайдаланууы, дене шыныгыуларынын пайдалы тэсир етиуи ушын онын мөлшерин ретлестиреу методлары үлкен әхмийетке ийе.

- а) Шыныгыуды орындануынын дауам етиуі уақтг:
- б) Онын ингенсийлиги (тэзлиги, кайталануы т.б.);
- в) Шыныгыуды кайталау саны ямаса дем алыудын кайталануы;
- г) Шыныгыулардын кайталануу уақтыннадагы, аралыгында дем алыу уақтынны муғалары (дауам етиуі).

Шыныгыуларды орындаудын гигиеналык-санитариялык жагдайын Шыныгыулардын унамлы тэсир етиуи жумыстын ретине, дем алыуу, аўкалтануу тэртибине хэм сабақ етиуі орндаларыннын гигиеналык жагдайына байланыслы.

Метрологиялык жагдай. Шыныгыу жумыстарын өтиуде уақыттын хаўа ысылыгы (суўыкылыгы) ретлестиреиуи белгили орын тутамы, Уеялардын адам денесине тэсир етиуі ыызамларын билип алып барыса шыныгыу унамлы тэсир жасайды.

Шыныгыуларды өтеугын орындардын материаллык тэмийинленеу жагдайы. Мыс: Спорт сарайы, керекли үскенелер (снарядлар) кийим менен тэмийинленеуи т.б.

ZULFUYA SHE'RUYATI – TARIYUVA O'CHOQ'I SIQATIDA

S. Mavlyabov, Hafizova M. Niklas DPT

She'tiyat olani – qalb kechirimlatilning aksidir. Har qanday inson xoh yosh, xoh katta bo'lsin she'tiyat olamiga kinar ekan, biroz bo'lsa-da haliyot olamiga oshno tutinadi. O'tayotgan imlning qanday maqsadda va qanday holatda kechayotgani beixtiyor his qiladi. Kimdegir xayolan ashinadi, dardiga hamdard bo'lgandek his qiladi. Bu borada o'zbek ayol-qizlarining tom ma'nodagi timsohlaridan biri – Zulfiya ijodini ham namuna sifatida ko'tirishimiz mumkin. Zulfiya Isroilova qalamiga mansub ijod namunalarning buqisi

kunda imtimat'lim maqtalari uchun „Adabiyot“ darsliklaridan o'tin olishi va yosh avlod tarbiyasiga qo'shayotgan hissasi ham beqiyosdir. „Zadiyu adabiyot insonning qalb kechirimlari, otzu-istaklarini o'zida aks ettiruvchi o'ziga xos san'at ekan, shu bois ham unda ijodkor estetik ideali, o'ziga xos hayot tarzi ifodalanaidi. Bu borada, ayniqsa, she'tiyat alohida ahamiyat kasb etadi. Zero, so'nggi yillar o'zbek litkasida rang-barang she'tiy shakllar ortqali hayotni, inson imti va iming qismatini ifodalovchi, qadri-qimmatini ulug'lovchi bir qancha badiiy kashiyot darajasidagi asarlar yaratildi“. [Mavlyabov S. 45]

Zulfiya Isroilova she'tiyatdagi o'zbekona siyimo, undagi oqilalik, hayo, nodalilik kabi ibrat olsa arzuylidigan ma'noilarni ko'rishimiz mumkin. Agar ataqli shoira ijodining birgina imtimat'lim maktabi 6- sinf „Adabiyot“ darsligida berilgan „Men o'tgan imtga“ she'tiyatga nazar tashlasak undagi ma'no mazmun har qanday davr uchun har qanday inson va har qanday she'tiyat ixtosmandi uchun, olat-olat ma'no kasb etishni ko'rishimiz mumkin.

Hayot kitobimni behos vaqarqab, men o'tgan imtga achilimay qo'uydim. Tabassum o'rnida kildim charaqab, suylsh ketak bo'lsa, telbacha suydim. [Ahmedov va boshqalar: 82]

Ha, shoira yashagan davr no'inch davr edi, unda ijod erkinligi, yashash erkinligi degan tushunchalar xayol edi, xolos. Shunday ekan, shoira o'z hayotini bir kitob deya imi behosdan vaqarqadi va unga achilimay qo'ydi, insonga xos achilish, miyig'ida im tabassum qilish o'rniga u batalla kildi va hayotining o'zi uchun im'om etgan Yashash baxtini, farzandlarini, imt yo'ldoshini telbalarcha sevirib dusho va mavjud tuzum tashvishini bir zum bo'lsa-da imtidi. U hissiyotga, qalbga oshno bo'ldi. „Uning jahon minbarida yandragan she'tiyat shtarq ayolining aql-u zakosi, fazl-u kamolining yorgin ifodasi sifatida millionlab she'tiyat muxlislariga odatiylik, muhabbat va sadoqatdan saboq bergan“ [Karimov: 108]. Men o'tgan imtga achilimay qo'uydim,

- Hesh kimga ko'tayim imtimtga o'xshash:
- Suydim,
- Etkalandim,
- Aytildim,
- Kuydim.
- Izzat nima bildim.
- Shu-da bir yashashi [Ahmedov va boshqalar: 82]

Burada shoiratadagi ham mehribon ona, ham oqila ayol sifatidagi insonlarga bo'lgan muhabbat aks etgan. O'z hayotidagi qiyinchiliklari hesh kimga hayotida komsishi islatmaydi. Suygani, etkalandim, aytilgani va kuyganini bildiradi. Yashashi baxtidan mamnuniyatini faqat so'nggi misralardagi ifoda etadi. Shoira ijodi yurtimiz mustaqillikka erishgach yanada qadri torrdi, yukaklarga ravvoz eidi, biz talhiga totayotgan yuqoridagi she'tiyat ta'kidlagandek, izzat tora oldi. Aslida, hitmat torrb yashashning o'zi baxt esmami!

Xulosa qilib ta'kidlash mumkinki, unumta'lim maktablari „Adabiyot“ darsliklarida Zulfiya ijodini chuqur tahlillash orqali o'quvchilarda jahon minbaridan yangragan Sharqona ayol siymosini o'quvchi yoshlar qalbiga singdirish, insoniy fazilatlarini kamol topirish, qalblarida oqila, mehrbon hodali ayol siymosiga hurmat hissini tarbiyalagan bo'lar edik.

MA'MLEKETLIK BYUDJET EKONOMIKALIY Q KATEGORIYA SI'PATI'NDA

Qullimuratov X. Kojabaeva M.

Qarag'ulpaq ma'mleketlik universiteti

Ma'mleket byudjeti bul ma'mleketin ekonomikasi nda tiykargi roldi atqaradi. Sebebi, ma'mleketimizde bu'gingi kundelik bar'ini p'atirg'an ekonomikalik siyasatini natijeliliginde de byudjetin worni a'limiyetli Byudjetin bo'listirilwi, woin atqari'li'wi, qadag'alani'wi bul ma'mleketin elederawajlani'wi ush'ni tiykargi richag bolip xizmet yetedi.

Ma'mleket byudjeti ksilik ja'miyet rawajlani'wi'n' belgisi bir basqis'inda payda bolip, woin ju'zege kelwi, yen' aldi'menen, siyasiy shoi'kemler si'pat'nda ma'mleketin qat'iplis'iw menen u'zliksiz baylani'sli'. Ha'r bir da'wir social du'zimine tiyisi bolgan islep shi'g'ari'w qatnashi qlari'n' tiykargi' belgileri ma'mleket ha'rketinini ha'm byudjetinin bo'listirw mexanizmi si'pat'ndag'i mazmunin belgilep beredi.

Ha'zirgi sha'rawatta Ma'mleket byudjeti socialliq qatnashi qlardi'n' bir bo'limin ar'latip ma'mleketin i'qti'yari'na ma'mleketke jarati'lg'an jalpi ishki woini (milliy daromat) ne qarag'anda u'iken bo'legin topilaw ha'm woin ja'miyet rawajlani'wi tu'ri tarawlarin' (ekonomika, hilmlendiriw, den sawli'qti' saqlaw, pa'n, ma'deniyat, ja'miyetlik ta'miyeniw, basqari'w, qorg'ani'w ha'm basqalar) rawajlani'wi'n bag'darlaw imkani'n beretug'in a'limiyetli bo'listirw instrumenti (qurati'y) yesaplanadi.

Wo'zinni mazmunina ko're, Ma'mleket byudjeti finans sistemasi'n quramliq bo'liminen ibarat bolip, usi'g'an mas'tarizde wol finans sistemasi'ni tiyisi bolgan ba'rishe belgi (qat'iyet)lerge iye ha'm wog'an tiyisi bolgan ba'rishe funkciyalardi atqaradi. Bir waqti'n wo'zinde, Ma'mleket byudjeti tek wo'zine say bolgan xarakterli qat'iyetlerge de iye bolip, wolar wo'z woini'nda, ma'mleket byudjetin finans sistemasi'ni'n basqa bo'limlerden aji'rati'p turadi ha'm wonda worayliq woindi' iyelewge imkan beredi. Woin a'ne sol qat'iyetlerinmen biri u'zliksiz ma'mleket(hu'kimet) ke tiyisi yeklenligi. Haqi'yattan da ha'r bir ma'mleketke ma'mleket(hu'kimet) ba'rishe finansliq qatnashi qlardi'n' shoi'kemesitirwshisi bolsada, woin'n bul belgisi yag'ini'y ma'mleketin ta'miyenlew ha'm finansliq resurslarini'n tiykargi' bo'listirwshisi si'pat'ndag'i' roli tek byudjetke u'iken ku'sh penen ko'zge ko'rinedi.

Ma'mleket byudjeti finans sistemasi'ni'n' worayliq buwi'ni', qayta bo'listirw qatnashi qlari'ni'n' ekonomikalik tu'ri yesaplanadi. Byudjet arqali' milliy daromat qayta bo'listiriledi.

Byudjet arqali' mug'dardi' qayta bo'listirilwi finansin' basqa buwi'nlari'na qarag'anda u'iken mug'dardi' quraydi. Byudjet arqali' qayta bo'listirw ma'mleket finans quram'nda worayliq woini'nda.

Ma'mleket byudjetinde finans sistemasi'ni'n' basqa bo'limlerinmen parqli' tu'rde, yeki ta'simktn' terminalogiyali' q qosi'li'wi' bar. 1) byudjet-ekonomikalik (finansliq) kategoriya si'pat'nda; 2) byudjet- ma'mleketin tiykargi' finansliq rejesi si'pat'nda.

Ekonomikalik kategoriya si'pat'nda, ma'mleket byudjeti - ja'miyetlik qayta islep shi'g'ari'w processinde payda bolgan jiw'o' ha'm milliy daromatn' bo'listirilwi processinde jergilikli wo'zin-wo'zi basqari'w organlari' talaplari' ush'n zaruri woraylasti'rilgan pul fondlari'n qat'iplis'tirw ha'm wolaridan paydalani'w menen baylani'sli' imperatiwe qat'iyettegi pul qatnashi qlari' sistemasi' bolip yesaplanadi.

Huqi'qi'y kategoriya si'pat'nda, ma'mleket byudjeti- ma'mleket pul qarjilari'ni'n' (sol ta'repten, ma'mleket maqssetli fondlari'ni'n' qarjilari'ni'n') woraylasti'rilgan fondi' bolip, wonda daromatlar derekleri ha'm wolaridan tu'simler mug'dari, sonin' menen birge finans jii'i' dawam'nda ani'q maqssetler ush'n aji'rati'lg'an qarjilar sarplani'wi' bag'darlari' ha'm mug'dari' na'zende tuti'ladi.

Ta'miyenlew ma'nisinde byudjet - tiyisi darajedegi ma'mleket ha'm jergilikli ha'kimyat bo'limleri ha'rketin ta'miyenlewshi, wolar aldi'na qoyi'lg'an siyasiy ekonomikalik qajam'yelik waziyatlardi' atqari'w imkani'n beriwshi woraylasti'rilgan pul qarjilari' fondin' ibarat. Ma'mleket ta'repinen rejeleshtirilgen ilajlari' byudjet yesab'nan finansliq ta'miyenlew degende byudjetin' tap sol ta'moyenlew ma'nisi ko'zde tuti'ladi.

Ma'mleket byudjeti - ma'mleket pul qarjilari'ni'n' (sonin' ishinde ma'mleket maqssetli fondlari' qarjilari'ni'n') woraylasti'rilgan fondi' bolip, wonda qarjilar derekleri ha'm wolaridan tu'simler mug'dari, sonin' menen birge

finans jii'i' dawam'nda ani'q maqssetler ush'n aji'rati'lg'an qarjilar sari'plani'wi' bag'darlari' ha'm mug'dari' ko'zde tuti'ladi.

Byudjet ekonomikalik kategoriya si'pat'nda to'mendegi funkciyalardi' atqaradi: -Ijwo' qayta bo'listirw, -Ekonomikan' ma'mleket ta'repinen ta'tripke saliw ha'm xoshamletlew, - byudjet taraw'ndag'i' bo'limlendi finansliq ta'miyenlew ha'm ma'mleketin' ja'miyetlik siyasat'ni' a'melge asiri'w; - qadag'alaw.

Byudjet qatnashi qlari' - ma'mleket penen xojaliq subiektleri ha'mde xaliq wortasi'nda mug'dar bo'listirilwi processinde payda bolwshi' fimmansi'q qatnashi qlar bolip; birinshiden, ja'miyetlik islep shi'g'ari'wdi'n' bo'listirilw

МАЗМУНЫ

Орайлық Азия педагогика илиминде орны бар алым. <i>Ақсод С. Шермухамедов</i> .	3
Қазак халқына тен отбасылық тәрбие дәстүрлерінің маңыздылық ерекшеліктері. <i>К.Т.Алимова, Г.А.Нурдиннова</i> .	13
Узлусыз тәрбиім тәзияда илмий - педагогика кадрлар тайёрлашның ахмияти. <i>Б.Рахымов, Б.Назарова</i> .	20
Студенттердің қундылық бағдарын қалыптастырудың педагогикалық шарттары. <i>Г.Джамаинова</i> .	25
Қарағашақ этнопедагогикасында жасларды келешекке тәрбиялау мәселелери. <i>А.Т.Тилеенов</i> .	29
National physical instpmnts of Kuzguz's made from wood. <i>О.Е.Кардышев</i> .	32
Юнеско в казахстане: 20 лет сотрудничества. <i>М.Султанова</i> .	38
Вилмлендарияу хэм тәлим - тәрбияға итибар - жаслар келешегине итибар. <i>Р.М.Реймов</i> .	45
Профессор Озарбай Елеуовтың карақашақстан жақа тарихың изертлеуге коскан үлеси. <i>Б.А.Қоңғатов, Т.А.Аметов</i> .	49
Навостречу инновациям в образовании. <i>И.К.Пиршизов</i> .	52
Феномен икры в традиционном кочевом и современном обществе (на примере легкой илруппи «Куырпак»). <i>Ж.Шайкызова</i> .	54
Обществоно-педагогическое взгляды Солбайлы озпыра жырауы. <i>А.М.Жумабеков</i> .	59
Применение интрактивных технологий и методов в преподавании физики. <i>Т.Сигирбаев, С.Н.Нуркасымова, Е.К.Василенко, Мавен Гунина</i> .	62
Өлеуовтың музыка хақындағы ой-пикирлери. <i>И.К.Парланшызова</i> .	65
Вопросы познания мира в народной педагогике. <i>А.А.Векымбетнова</i> .	67
Салыстыра зерделеудің ұтымдылығы. <i>Ұ.С.Шанбаева, Ж.П.Касымова</i> .	70
Аль-фараби о проблеме государства и семьи. <i>К.Т.Алимова, Р.У.Алиева</i> .	74
Қадрит били беру саласындағы оқуғудың озық технологиялары. <i>К.Дарымова, К.Р.Ембергенова</i> .	79
Әжанияздың сыясий хуқықтық көзқараслары бойынша базыбар жұумақлар. <i>Те.Ө.Әлиева</i> .	81
Ұқушлардың қизкишинга кура қасб-хунарта йуналытпирши буйыча синфдан ташсери ишларини ташкыл этишиниң ұнмга хоо хуосуиятлари. <i>Х.Р.Матлябов, З.Х.Рүзметова</i> .	86
Баслауыш билимгилдириуде квантитативлик моделестирюу методларын пайдалануу мәселелери. <i>М.Айымбетов, А.Айназарова</i> .	88
Бошлангыч синф үкүвичинирида талдикотчылик кунинкмагариниң пиклантиршишма мангыкый-ижолтий финрлаша ұрғатпш масаладар. <i>Н.Нуртеева, О.Хужанисезова, З.Собирова</i> .	89
Ижтимоий-ахтоқкий масаладарда диний маббатариниң ахмиякти. <i>Ш.Умаров</i> .	91
Ершир ва миллий маданият. <i>Д.Сатаева</i> .	97
Ежанияз кыасе сабақлықтарының текстерин жетилдистирюу мәселелери. <i>М.Айымбетов, Э.Ешимаева</i> .	99
Бердек дерестуипиниға хэм жөдитипинлик. <i>К.Сейтмурамов</i> .	101
Формирование навыков общения основа национального самосознания у детей. <i>Г.Х.Жуманисева</i> .	101
Talabalarida mustaqil fikrlashni shakllantirishning pedagogik xususiyatlari. <i>М.В.Калиндатова, Ш.Г.Литвинюзовова</i> .	104

Устаздың кесиптик хэм әдеп-иқрамылық сыпаттары. <i>П.С.Абдымурамов, Ж.П.Абдымурамов</i> .	107
Педагогикалық фикрлар тарихының тәрбиім-тәрбия сериясында ахмияти. <i>Т.Т.Утебаев</i> .	110
Дурыс кесип тәндюу хэм оның ахмиятиети. <i>М.З.Айымбетов, Г.Б.Қошымуратова</i> .	112
Қарағашақ халқының хайуанатлар стилиндеги нантылары. <i>Г.Қалыңқазарова</i> .	115
Халық педагогикасында жасларға тәрбия берилуеге базыбар мәселелер. <i>К.Айымбетов, Г.Тилеимурамова</i> .	118
Қарақашақ халқының тәлим-тәрбиялық ой-пикирлери тарихынан. <i>А.Вилмурамова</i> .	120
Корухоналар айланма самородилгин оширишпи болшқаринида моньявий режаплантпирит. <i>А.Тилеенов</i> .	122
Мақтабгача тәрбиім масалаларда тәрбиім сифатини болшқарипиниң илмий принципшлари. <i>Б.Р.Джурбаев, Х.М.Тожинбаева</i> .	124
Мектеп оқыушыларын жазыуыла қарталар менен жұмыс алып барыуға үйретюу. <i>С.Алиев</i> .	128
Ресурбтикалық басарымдарды терминнің қолданысы. <i>Ж.К.Валибаева, А.С.Аметова</i> .	130
С.Мажидов ва хукук масалалари. <i>Г.те.У.Алиева, Р.У.Алиева</i> .	132
Қасб-хунара коллежаларда түрүк разбарлари фаоликти самарадорлгитини тәминдеуиңи жарасн модели. <i>Н.М.Уринова, З.А.Дадикенова</i> .	137
Модульное обучение - решение времени. <i>Н.В.Пиршизова</i> .	140
Халық педагогикасында жасларды ағаш усталылығы өнерине үйретилуеге базы бир мәселелер. <i>Ш.Айымбетова</i> .	144
Нравственно-эстетическое познания Алишера Навои о воспитании. <i>Ж.Асандиннова</i> .	146
Историяниниң дастлабта йилдарыда Қоракашақтоғстан умумий ұрпа тәрбиім мақталарини (1991-1997 йй.). <i>М.З.Айымбетов</i> .	148
Дуныа әдебиятында әдебий жаза ерлектердин пайда болыу дереклери. <i>С.С.Қажабаев</i> .	151
Инновацияон технологиялар - тәрбиім самарадорлгитиниң омыта. <i>Д.Х.Векмураева</i> .	155
Жамовт тапшиқилотлари орқали фол үкүвичи ешларни тарбиялаш. <i>С.Алаушдиннов</i> .	158
Биология нанни оқытуғудың базыбар машқалалар. <i>Ж.Убашишызова</i> .	159
Мийнет психологиявенн аметиятта қолданылуу мәселелери. <i>В.Темирбаев</i> .	163
«Қызық қыз» достанындағы экологиялық мәденият хэм тәрбия. <i>У.Сейтжановна, З.Исмаилова</i> .	165
Қарақашақ халық қозықларының композициялық өзгешелети. <i>С.Байтәлиннова</i> .	168
Баслауыш кыасе оқыушыларын ұаған сүйиуипиниңке тәрбиялау жоллары. <i>Г.Вабекбаева, А.Айымбетова</i> .	171
Етпийал ресоуиалиес of қатақаларкs and their role in the improvement of the quality of education. <i>А.А.Векимбетов, N.J. Szeindikova</i> .	173
И Юсулювтың «Сейдан тарының гөушнн» түрриниңде қолпандылығш сөйлесуе байланысты феийлелер. <i>С.Шынызарова</i> .	175
Бошлангыч лексияқ ұншнда үйинниң ахемияти. <i>И.М.Қанлыбаева</i> .	176
Көркем шығармаларда оқыу процесине ендирюудеге педагогикалық хымыт. <i>Г.Мурзабекова</i> .	177
Shaxsda hodavü, g ovavü sifalarni shakllantirishda sproitping ahamiyati. <i>S. A.Raikov</i>	177

Н. А. Касимова, Р. С. Рахмолова	179
Қаёб хунара коллежияда педагогика фанини о'қишнинг самарадорлигини оширишда новаторлик усулларининг аҳамияти. Х. Косимова, У. Д. Умаров, А. Ахмедов	182
Вазияти ш класс оқи'иши таза со'улеге п'уеиетини ташвиш. С. С. Сафарбекова	184
Р. К., А. Ураева	184
Фрезонизлик жылларияда билмиленидиру'у таруулида келми инновацияларды жетилиштириудин баеши багдарилары. Г. Б. Қошиқмуратова	186
Халық даялыгында экомольиылык тарбия. С. Е. Әмиран, Г. О. Қалимова	188
Волонгир пектабрга тослашлыш жаяу ошпнинг озига хос хусусиятлари. О. Адамоча, Н. Жилишчолова	190
Бошлангыч синф укучиларининг техник ижодкорлигини ривожландырыш. Я. Мадалимова	192
Сарышолок Боранбайулы шығармашылыгындағы табиғат көріністерін оқытудың кейбір мәселелері. Ж. Асанов	195
Globalashuv ta'sirida o'smirlarda namoюн bo'ladigan infotmation stresslar. B. Nigmatyeva, N. Kattayeva	196
Talabalarda hudduqu tarbiyasi shakllantirishning pedagogik jihatlari. Sh. A. Sabirova, M. Adambayeva	199
Развитие творческих способностей у учащихся начальных классов. С. Сайитбекова, М. Хайруллина	201
Укувчилярининг ёзма ва откази ну'тқида кузатиладиган интэрреренция холлати ва уларин бартирарф этиш усуллары. Ш. Б. Бўекабаева	202
Интернет ташмоғи ning didaktik imkoniyatlari. D. Saparova	205
Yoshlarning ish stifi o'qish davrlarida xalq og'zaki ijod materiallaridan foydalanish. S. X. Olibegonova, Z. Saidjanova	208
Теронгопнокхолопнидагы келеслик жас деуари . А. Н. Урмабаева, А. Қодиримбетова	210
Она тили даровонларда талдик этиш методидан фойдаланишнинг ургандилетган тили холопсонига боғлиқлиги. С. С. Габдиева	212
Бердик даярленишлигини хам килити илея меселелери. Ю. Алиметов	214
Бархаман аўалыгын рууэхай тарбиясында бай тарыххымыз, урпид-дет хам дестурлериявиздин экинйети. У. К. Худайбергенова	217
Социально-культурное воспитание будущего педагогов. Н. И. Абдумуратова	219
Ахборот шадидуайини шакллантиш педагогик ихтилати. О. Хамитов, С. Шарифова	222
Физика даярда замонаву педагогик технологиялардан фойдаланишнинг самарадорлиги F. Abdilova, D. Skenderova	224
WORLDWIDE zamanaoviy infotmatsionlik-komshpnikeyuvliq texnologiyalari. Sh. Olibegonova, T. Jimshayev	226
«Қырк кыз» даярланида жасларда адамларшилик пазилетлерин келтиретириу. Т. Есемуратова	229
Еркин инкирдеу мемлекет сиясаты сыпатлырға К. Келисбаева	230
Ө. Атажановтын гуриндеринде эдеп-ихрамлылык теманын саяуленениу. З. К. Кайбекова	232
Келеслик даярланидеги психологикалык азгешеликлер. Э. Жақыпмуратова, Г. Утемуратова	234
Ульмуанисваныйлык калдырляглар-тарбия тийкары. Т. Есемуратова, С. Омаров	237
Педагогикада мийнет тарбиялынын экинйети. А. Мусиббаева	239
Бархаманг авлод тарбиясында тарыхий, маданий ва мавнавий меросининг урни. З. А. Қайрова	241

Мадий салт-дестурлеринизди тарбия курали сыпатында пайдаланиу. И. М. Бердибекова	243
Умултайлыма нактаблярида каобга йуналгыриш тизминини ташкил этиш масаллары. Д. Б. Махмудова	244
Моделини ёшлар хулик-атворида намоён б'ушлиде динамика жарайлырининг таъири. Ф. Солиев	248
Билмиленидируу искерлигининг педагогикалык хам психологикалык тийкарлары. Г. А. Абдулжалилова	251
Ө. Әлеуовтын Әжиниз шайырдын жаслар тарбиясы хакындагы келесилерин изерлеудегі орны. Я. Маманов	253
Баяулыш класслардагы мийнет тарбиясы И. Икласов	254
Олий касбий-педагогик таълимда узвийликкин таъминлаш имкониятлары. У. Б. Мамуров	257
Әмиулеря улаптындагы 1920-жыллардагы мектеп билмиленидирууинини жардайы. Д. К. Жуманиязов, Д. К. Теренишова	259
Вазияти ш класс муғ'аллими шеберлигиндеги театрли' q на т педагогика. М. Шаниязова	262
О'quvchilarning o'quv pedagogik funktsiyalari tuvojlanganlik darajasiga muvofiq neuro pedagogik kontekstiyon ishlar. M. J. Alimov, A. B. Turdumurodova	265
Беруний шығармаларында шакаркадагы эдеп-ихрамлылык меселелери А. К. Кадреева	266
Суретлеу өнери тилими мазмунын модернизациялау да комплексо багдарлар. Н. Касенов, Ш. Дасанбаева	268
Ізгилік каскестер - адамн карды-капыластын негізі. Дүйсенова Ж. К.	270
Оқида болани раябатландырыш ва жазоланш масаллары. М. Сабырова, Г. Каримова	273
Ушлы ойшыллардын тили-тарбия хакындагы пикирлери. Х. Х. Ерменесова	275
Талаба-шларининг хукукий маданияттини шаклландырышнинг мазмунни ва мохияти. А. О. Жуманов	277
Привитие навыков личной гигиены. А. Исмаилов, Ж. Акматов	279
Дене шыныгытырау колерининг техникасы. Н. А. Кайнов, Р. Машуринов, Ш. Мухамедов	280
Тавшма жарайлында умир йитилгиларини муштакли хаятта таяёрлаш самарадорлиги Н. Назметова	281
Дене шыныгытуларын педагогикалык жактан классификациялау. Ж. Курбаналиева, Н. А. Кайнов, Р. Сарсенбаев	281
Вазилыш класс word'i wsh'i lari ni p' qashigeligini tti'ni' wda ta' rbiya sabadlari na innowachiyali q' jandasi' w ma' sekleri. Usurova G.	284
Дене шыныгытуларын тесирин аныкдау жагдайлары. Ю. Султанмуратов, Б. Бердияров, Н. А. Кайнов	286
Zulfiya she' t'vati - tavrbiya o' shog' i' ifatida. S. Matyukubov, M. Halilova	287
Ма' тмекелік буюдегэ экомолькалі' q kateqoriya si' rati' nda. Qidi' nigalov K., Kobdalyeva M.	289
Kishi mekler jasindagi balalardim' oqiw' ga u' igetmewshilik seberleri. Z. Qurbatova	290

ВЕДУЩИЙ УЧЁНЫЙ В ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ НАУКЕ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ

(Сборник материалов Международной научно-теоретической конференции,
посвященной юбилею 70-летию проф. Усербая Алеуова.
Нукус. 27-Май, 2015 г.)

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ПЕДАГОГИКА ФАНИДА ЎРНИ БОР ОЛИМ

(Проф. Усербай Алеуовнинг 70 йиллик таваллуддига бағишланган
Халқаро илмий-назарий анжуман материаллари тўплами.
Нукус. 27-Май, 2015 й.)

ОРАЙЛЫҚ АЗИЯ ПЕДАГОГИКА ИЛИМИНДЕ ОРНЫ БАР АЛЫМ

(Проф. Өсербай Әлеуовтың 70 жасқа толыу мерекесине бағишланган
Халықаралық илимий-теориялық конференция материаллары топلامы.
Нөкис. 27-Май, 2015 ж.)

«Miraziz Nukus» ЖШЖ баспаханасында басылды.
Өзбекистан Республикасы баспа сөз хөм хабар агентлигиниң
2013-жыл 10-майдағы № 11-3059 лицензиясы.
Көлеми 18,5 баспа табақ, Қағаз көлеми 60x84 1/16
Буйыртпа №44-15. Тиражы 100 нуска